

Medborgare i alla Schengenländer – håll hårt i toalettväskan !

II Den gångna veckan utgick ett påbud från EU via Läkemedelsverket. Det handlar om hantering av vissa läkemedel inom ramen för Schengenavtalet. Påbudet (LVFS 2001:3) berör flertalet läkare i landet samt alla sömnlösa, värkdrabbade, ångestfyllda medborgare med ambitioner att besöka annat »Schengenland« och därvid medföra vissa piller mot sina åkommor. En weekendresa till Köpenhamn eller en övernattnig i Oslo kräver nu noggrann »farmakobyråkratisk« förberedelse.

58 preparat på certifikatslistan

Konkret innebär påbudet att från och med den 25 mars måste alla som vill resa till annat Schengenland (13 EU länder + Norge och Island) och medföra narkotikaklassat läkemedel, exempelvis Stilnoct, Sobril, Iktorivil eller Somadril, skaffa intyg på att man är certifierad läkemedelsanvändare. I dagsläget finns 58 preparat på listan över läkemedel som kräver särskilt certifikat.

Kontakta doktorn i god tid

För den enskilde resenären gäller att han/hon i god tid inför sin planerade resa tar kontakt med den doktor som skrivit ut preparatet. Denne är då skyldig att fylla i en A4-blankett med uppgifter om patientens personnummer, passnummer, resans längd, läkemedlets namn och den verksamma substansens internationella namn. Dessutom uppgifter om behandlingens varaktighet under resan och total mängd verksamt substans (under resan?). Har man flera olika läkemedel gäller förstås separat ansökan för varje preparat.

När doktorn har fyllt i A4-blanketterna skickar hon/han dem vidare till Läkemedelsverket, som inom en vecka ska behandla ärendet och meddela sitt medgivande (eller avslag?) till patienten själv. Intyget är giltigt i maximalt 30 dagar.

Hur man ska bete sig om utlandsvisiteten beräknas vara längre än 30 dagar, eller om man helt oplanerat måste resa till annat EU-land med ett sömnpiller i fickan framgår inte av aktuell information. Än så länge tar inte Läkemedelsverket betalt för sin insats, men mellan raderna anar man att det är en tidsfråga.

Kan bli arbetskrävande

När jag öppnade brevet från Läkemedelsverket trodde jag först på ett tidigt aprilskämt. Men statliga verk brukar inte skämta och tonen i brevet var sakligt allvarstygnd. Här får alltså hela den svenska läkarkåren flera dagar i förväg information om en förordning (eller lag eller

Inget aprilskämt – vid längre resor i Schengenländer krävs intyg som visar att patienten är legitim innehavare av narkotiska läkemedel.

påbud), som i all sin komiska stollighet försurar tillvaron för såväl läkare som medborgare.

Hela spektaklet kan tyckas som en liten sak, men med kännedom om psyko-farmakabruket i befolkningen, resvanor och svenska medborgares vilja att lyda lagar kan det bli en riktigt stor sak, som stjälar tid och arbetslust från doktorerna och underminerar förtroendet för lagstiftare och myndigheter.

Jag vet att det förekommer omfattande svarthandel med Rohypnol, Valium

och besläktade medel, men hur kan någon tro att en A4-blankett till Läkemedelsverket effektivt ska kunna stävja denna kriminella hantering?

Nej, detta påbud är ett ovanligt tydligt exempel på ett byråkratiskt missgrepp: I en tid när långtradarlastar med svart-sprit, kokain och cannabis rullar över nationsgränserna är det fel att rikta sök-ljuset mot det lilla vita pillret i fru Svenssons toalettväska.

Personligen skulle jag vilja spola ut påbudet i de europeiska kloakerna, där

Replik:

Positiv förändring för patienterna

II Schengenkonventionens artikel 75 avser att underlätta resandet för patienter som behöver medföra ett narkotiskt läkemedel.

Fram till den 25 mars i år har det varit tillåtet att ta med sig narkotiska läkemedel enligt förteckning II och III för högst fem dagars förbrukning och av narkotiskt läkemedel på förteckning IV och V för högst tre veckor.

Klarar sig i en månad

Med det nya intyget, som är gemensamt för alla Schengenländer, ges en möjlighet att inom Schengen medföra narkotiska läkemedel motsvarande en månads förbrukning. Det är således en föränd-

ring som borde upplevas positivt framförligt av de patienter som exempelvis behöver morfin eller metadon. Med intyget i handen kan de resa till anhöriga i annat Schengenland och stanna borta mer än fem dagar utan att behöva kontakta läkare.

Utökad byråkrati skall minimeras

Initialt innebär det tyvärr en utökad byråkrati men verket strävar givetvis efter att förenkla denna så mycket som möjligt.

Conny Eklund

chef, missbruksförebyggande kontroll, Läkemedelsverket

det kunde ligga och bubbla tillsammans med en del andra bestämmelser av samma dignitet.

Törs man uppmana till civil ohörsamhet?

Egentligen skulle jag vilja uppmana alla kolleger i hela Europa till civil ohörsamhet på bred front, men dilemmat är att den enskilde doktorn inte kan vägra skriva ansökningsblanketter till den enskilde patient som ber om det, eftersom han/hon teoretiskt skulle kunna drabbas av repressalier på ett eller annat sätt. Om en ska vägra måste alla vägra! Och varför inte?!

Glömma det?

Men i första hand vill jag uppmana alla er som då och då tar en sömntablett, ett värkpiller eller en lugnande tablett för att dämpa oron när planet lyfter: Glöm genast att ni hört talas om denna galna förordning! Lita på att tullen uppmärksammar det som är värt att uppmärksamma och följaktligen låter er lilla pillerburk vara i fred.

Och om tullen mot förmodan skulle intressera sig för just er pillerburk, var öppen och ärlig och spola i värsta fall ner era tio tabletter i toaletten. Väl framme vid resmålet kan ni med stor sannolikhet gå till det lokala apoteket och köpa det piller ni blev av med, utan mellanhänder. Det är den bistra sanningen!

Resurserna kan användas bättre

Vi har nog av regler som inte kan tillämpas! Vi kan inte tillåta att jakten på narkotika blir skäl nog för att myndigheterna att lägga upp nya tveksamma personregister och smygtitia i våra personliga toalettväskor.

Landets läkarresurser borde användas till andra uppgifter än att skriva meningslösa ansökningsblanketter. Jag kan tänka mig att även Läkemedelsverket vill hitta på mera meningsfulla sysslor. Om det bara fick för EU!

Christer Petersson
distriktsläkare, Växjö

Rökande läkare – finns dom?

II Förra året visade TV en del gamla filmbekanta med Sickan Carlsson och Hasse Ekman. Visst var det trevligt att se detta par, duktiga skådespelare och så trevliga att se på. Den vackra och glada Sickan var verkligen svenska folkets favorit.

Tidstypiskt tyckte man förstås det var när de tog fram sina cigaretter och började blossa. Ja, det var väl så på 1950-talet. Rökning var glamoröst, och man köpte okritiskt en livsstil från USA, sponsrad av tobaksbolagen och uppbackad av film och nöjesliv.

Askkoppar i föreläsningssalen

Att Sickan som doktor Sundelius i sin vita rock behagfullt rökte sin cigarett hörde alltså till. På den tiden rökte nog en hel del läkare.

Jag minns en gång när den engagerade läkaren Erik Carlens beskrev hur upprörd han blev när han såg askkopparna i en ny föreläsningssal på Karolinska. De var till för att de blivande läkarna skulle kunna röka medan de fick sina lärospån, kanske om hur man botar lungsjukdomar ...

Carlens fick bort askkopparna så småningom, och mycket har hänt sedan dess. Nu röker läkarna mycket mindre än då. Naturligtvis finns det rökande läkare, jag vet inte hur många procent, men de är ganska få.

I TV-serierna röks det friskt

Men ett viktigt opinionsbildande organ som TV brister ofta i omdömet och framställer rökning som något naturligt i både sällskapsliv och arbetsliv. Nyligen började en ny svensk deckarserie med Sven Wollter som kommissarie och huvudroll. Den filmen började med cigarettbloss av honom.

Ännu värre blev det snart när han på sjukhuset träffade en obduktionsläkare. Hon hade sin rena vita rock och tände sin cigarett lika behagfullt som Sickan eller Humphrey Bogart. De stod i obduktionsrummet och rökte intill det nyobducerade liket!

Jag tycker att Sveriges läkare borde resa sig som en man/kvinna och säga att detta är en nidbild, sådana läkare finns inte. Ett obduktionsrum är en arbetslokal och ska vara rökfri. Det har gällt länge, inte bara enligt Tobakslagen från 1993 utan även enligt de regler från Arbetskyddsstyrelsen och Socialstyrelsen som kom 1983. Det vet jag säkert, för jag var med och skrev dem.

Även om det finns rökande läkare så tror jag inte de röker i obduktionsrum eller i andra gemensamma lokaler. Inte

I oskuldens femtital tar underläkaren Lovisa Sundelius (Sickan Carlsson) fram en cigarett medan hennes fästman major Ernst C:son Kruuse (Gunnar Björnstrand) hötter med pekfingret. Bild ur filmen »Sjunde himlen«. © 1956 AB Svensk

bryter man mot lagen medvetet, varken tillsammans med poliser eller andra.

De allra flesta läkare röker inte, och de få som finns visar omdöme på annat sätt. Så hänsynslösa och omedvetna läkare som i TV:s »Återkomsten« finns inte!

Följs TV:s regler?

Riksförbundet Visir (Vi som inte röker) har nyligen genomfört en bevakning av rökning i TV-kanalerna 1–5 och funnit att det röks alldeles för mycket i rutan. Visir anmäler nu de båda just aktuella TV-serierna »Återkomsten« och »Anderssons älskarinna« till Granskningsnämnden för Radio och Television.

Det finns regler som säger att man ska vara återhållsam med att visa bruk av droger i TV. Frågan till nämnden är om dessa båda program verkligen har följt dessa regler.

Arne Stråby
fd tjänsteman vid Arbetskyddsstyrelsen